

Het gevaar van giftige planten voor geiten

René van den Brom, Willem Wouda en Jet Mars, GD

De tijd van het jaar breekt weer aan dat geiten de wei in kunnen. Prima, maar pas op voor de opname van giftige planten, want de gevolgen daarvan zijn meestal dodelijk.

Vergiftigingen door giftige planten komen niet op grote schaal voor bij geiten. Enerzijds omdat een groot deel van de Nederlandse geiten binnen wordt gehuisvest en anderzijds omdat de buiten lopende geiten de giftige planten in de weide niet snel zullen eten vanwege de smaak. Jaarlijks worden er enkele geiten voor pathologisch onderzoek bij de GD aangeboden waarbij opname van giftige planten wordt aangetoond of wordt vermoed. Ook dierenartsen krijgen regelmatig de vraag wat te doen na de opname van giftige planten. Er zijn meerdere oorzaken waardoor een geit een giftige plant opneemt. Bijvoorbeeld wanneer er onvoldoende gras aanwezig is en de dieren worden 'gedwongen' de andere vegetatie te benutten. Of wanneer giftige planten niet als zodanig worden herkend, bijvoorbeeld doordat ze zijn ingekuuld. Ook kunnen geiten giftige planten opnemen als ze zijn uitgebroken en als er, bijvoorbeeld door onwetende burgers, giftig snoeiafval wordt

gevoerd. Die laatste twee zijn de meest voorkomende oorzaken. Of opname van giftige planten daadwerkelijk tot vergiftiging leidt is afhankelijk van meerdere factoren. Met name de hoeveelheid opgenomen materiaal is belangrijk bij de vraag of de dieren daadwerkelijk problemen krijgen na opname. Wanneer giftige planten worden opgenomen door een geit kunnen er problemen ontstaan in het maag-darmkanaal, die kunnen leiden tot braken en diarree. Maar er kan door giftige stoffen ook schade optreden aan andere organen, zoals hart, lever, nieren en het zenuwstelsel. Vaak leidt dit tot sterfte van het dier. Hieronder worden voorbeelden besproken van de meest beruchte giftige planten voor geiten.

Taxus
Taxus wordt meestal opgenomen wanneer geiten het als snoeiafval gevoerd krijgen, doordat bijvoorbeeld iemand zijn snoeiafval

in de weide of droge sloot heeft gedeponeed. Dit komt elk jaar wel een paar keer voor. De giftige stof taxine heeft effect op de hartspiercellen en veroorzaakt daardoor acute sterfte. Meestal worden geen andere symptomen waargenomen. Bij pathologisch onderzoek treft men plantmateriaal van taxus aan in de pens. De opname van een kleine hoeveelheid kan al tot sterfte leiden.

Rhododendron en Pieris
Vergiftigingen met deze planten ontstaan meestal bij geiten doordat ze deze planten als snoeiafval hebben gegeten. De verschijnselen zijn braken, speekselen, schuimbekken, buikpijn en tandenknarsen.

Laurierkers en vogelkers
Bij deze vergiftigingen is benauwdheid de belangrijkste klacht. Dit is het gevolg van de vorming van blauwzuur. Bij pathologisch onderzoek kan men een typische amandellucht waarnemen. Tevens vindt men in de pens bladeren van de opgenomen planten. Een hoeveelheid van 200 gram blad van de laurierkers is al gevaarlijk voor geiten.

Heermoes
Door opname van deze paardenstaartachtige ontstaat een tekort aan vitamine B1. Herkauwers produceren zelf vitamine B1 en een tekort zal dus alleen kunnen optreden wan-

neer er sprake is van pensverzuring. Herkauwers met vergiftiging door heermoes vertonen een melkproductiedaling en diarree met vermagering. In ernstige gevallen kunnen verlammingen optreden. Deze plant is voor paarden giftiger dan voor herkauwers.

Eikels
Het zijn vooral de groene eikels en de jonge bladeren van eikenbomen die giftig kunnen zijn voor geiten. De verschijnselen kunnen variëren van veel drinken en veel urineren tot aan bloederige diarree, verlammingverschijnselen en uiteindelijk sterfte. Het optreden van de verschijnselen is afhankelijk van de hoeveelheid groene eikels die is opgenomen. Dit is een van de weinige giftige planten die toch graag gegeten wordt door dieren. Er bestaat geen specifieke behandeling. Dieren met verschijnselen kunnen beter uit hun lijden worden verlost.

Andere giftige planten
Een aantal andere giftige planten zijn:

- Waterscheerling: deze plant komt in sloten voor en na het uitbaggeren kunnen de wortelstokken voor problemen zorgen.
- Jacobskruiskruid: is voor geiten giftig, voor schapen niet.
- Adelaarsvaren: alle delen zijn giftig en blijven dit ook na drogen. De plant is echter voor geiten minder giftig dan voor

runderen en voor runderen weer minder giftig dan voor paarden. De problemen worden bij herkauwers meestal pas opgemerkt als de plant al enkele weken wordt opgenomen.

- Veel sierheesters en tuinplanten zijn giftig. Oleander bijvoorbeeld is erg gevaarlijk. Wees daarom altijd erg voorzichtig met snoeiafval.

Behandeling
In de eerste plaats is het belangrijk om zeker te weten of er mogelijk een giftige plant de aanwezige klinische klachten veroorzaakt. De klinische klachten van vergiftigingen zijn immers vaak specifiek en deze verschijnselen kunnen ook worden veroorzaakt door bepaalde infectieuze ziekteverwekkers. Wanneer men zeker weet dat het dier giftige planten heeft opgenomen, moet de behandeling erop gericht zijn om de stof niet verder te laten opnemen, de plant uit het lichaam te verwijderen en de symptomen te verminderen. Bij geiten komt het erop neer dat de pens chirurgisch moet worden gelegegd. Een andere mogelijkheid is laxeren van het dier. Daarnaast moet de therapie gericht zijn op symptoombestrijding. Dit alles betekent dat een therapie in veel gevallen te laat komt. Zodoende is het voorkomen van de opname van giftige planten belangrijk. ♡

Taxus (l.) en plantmateriaal van taxus in de pens (boven).
Foto's: Willem Wouda (GD)

Rhododendron (l.) en plantmateriaal van rhododendron in de pens (boven).
Foto's: Willem Wouda (GD)